

THE ORIGIN OF THE ברכה OF: השכיבנו

The inclusion of the ברכה of: השכיבנו within תפלת ערבית creates an imbalance between the ברכות of שמע in קריאת שמע in תפלת ערבית and in תפלת שחרית. This is a particular problem for those who view the two sets of ברכות as twins. The ברכה of: השכיבנו has no twin in תפלת שחרית. How do we explain the inclusion of the ברכה of: השכיבנו within תפלת ערבית? We could simply quote the following גמרא from the תלמוד ירושלמי that we already studied:

רבי סימון בשם ר' שמואל בר נחמן על שם (יהושע א) והגית בו יומם ולילה; שתהא הגיית יום והלילה שוין. רבי יוסי בר בון בשם רבי יהושע בן לוי על שם (תהלים קי"ט) שבע ביום הללתיך.

Translation: Rav Simon in the name of Rav Shmuel son of Nachman says: the total number of Brachos that are recited before and after Kriyas Shema is based on a verse: you shall be involved in studying Torah in the day and at night. This is interpreted to mean that your involvement with Torah learning should be equal both in the day and at night. Rav Yossi son of Rav Avin in the name of Rav Yehoshua son of Levi opined: there are seven Brachos of Kriyas Shema each day based on the verse: seven times a day I shall praise You for your just rulings.

Perhaps we can provide a better answer by asking an additional question: Why do we recite קריאת שמע על המטה even though we recited קריאת שמע in תפלת ערבית? Let us first study the גמרא that sets forth the requirement that we recite קריאת שמע על המטה:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ס' עמ' ב'—הנכנס לישן על מטתו אומר משמע ישראל עד והיה אם שמוע. ואומר ברוך המפיל הבלי שינה על עיני ותנומה על עפעפי ומאיר לאישון בת עין. יהי רצון מלפניך ה' א—להי שתשכיבני לשלום, ותן חלקי בתורתך, ותרגילני לידי מצוה, ואל תרגילני לידי עבירה, ואל תביאני לידי חטא, ואל לידי עון, ואל לידי נסיון, ואל לידי בזיון, וישלוט בי יצר טוב ואל ישלוט בי יצר הרע ותצילני מפגע רע ומחללים רעים ואל יבהלוני חלומות רעים והרהורים רעים, ותהא מטתי שלמה לפניך, והאר עיני פן אישן המות, ברוך אתה ה' המאיר לעולם כולו בכבודו.

Translation: On going to bed one says from 'Hear, oh Israel' to 'And it shall come to pass if you hearken diligently'. Then he says: 'Blessed is He who causes the bands of sleep to fall upon my eyes and slumber on my eyelids, and gives light to the apple of the eye. May it be Your will, O Lord, my G-d, to make me lie down in peace, and set my portion in Your law and direct me towards the performance of religious duties, but do not direct me towards transgression; and bring me not into sin, or into iniquity, or into temptation, or into contempt. And may the good inclination have sway over me and let not the evil inclination have sway over me. And deliver me from dangerous inflictions and injurious diseases, and let not bad dreams and evil thoughts disturb me, and may my bed be without sin before You, and enlighten my eyes lest I sleep the sleep of death. Blessed are You, O' Lord, who gives light to the whole world by Your glory.

Earlier in the same Tractate , the גמרא advises us that the requirement of reciting קריאת תפלת ערבית in addition to the requirement of reciting שמע על המטה תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ד' עמ' ב'—אמר רבי יהושע בן לוי: אף על פי שקרא אדם קריאת שמע בבית הכנסת, מצוה לקרותו על מטתו.

Translation: Rav Joshua ben Levi says: Though a man has recited the Shema in the synagogue, it is a religious act to recite it again upon his bed.

The גמרא then goes on to say the following:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ד' עמ' ב'—אמר רבי יוסי: מאי קרא (תהלים ד') רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה. אמר רב נחמן—דף ה עמוד א— אם תלמיד חכם הוא אין צריך. אמר אביי: אף תלמיד חכם מיבעי ליה למימר חד פסוקא דרחמי, כגון (תהלים ל"א) בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי ה' א—ל אמת. אמר רבי לוי בר חמא אמר רבי שמעון בן לקיש: לעולם ירגזו אדם יצר טוב על יצר הרע, שנאמר (תהלים ד') רגזו ואל תחטאו. אם נצחו, מוטב, ואם לאו, יעסוק בתורה, שנאמר: אמרו בלבבכם; אם נצחו, מוטב, ואם לאו, יקרא קריאת שמע, שנאמר: על משכבכם; אם נצחו, מוטב, ואם לאו, יזכור לו יום המיתה, שנאמר: ודמו סלה.

Translation: Rav Assi says: Which verse may be cited in support of Rav Joshua ben Levi's position? Tremble and sin not; commune with your own heart upon your bed, and be still, Selah. Rav Nahman, however, says: If he is a scholar, then it is not necessary to recite Kriyas Shema before going to bed. Abaye says: Even a scholar should recite one verse of supplication, as for instance: Into Your hand I commit my spirit. You have redeemed me, O Lord, You G-d of truth. Rav Levi ben Hama says in the name of Rav Simeon ben Lakish: A man should always incite the good impulse in his soul to fight against the evil impulse. For it is written: Tremble and sin not. If he subdues it, well and good. If not, let him study the Torah. For it is written: 'Commune with your own heart'. If he subdues it, well and good. If not, let him recite the Shema. For it is written: 'Upon your bed'. If he subdues it, well and good. If not, let him remind himself of the day of death. For it is written: 'And be still, Selah'.

According to this גמרא, reciting קריאת שמע has the effect of warding off the evil inclination. The recital of קריאת שמע was seen as providing other benefits as well:

דברים פרק כ', ג'—ואמר אלהם שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על איביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם:

Translation: And I will say to them: Listen Israel, you are approaching a battle with your enemies. Do not allow your heart to become weak. Do not fear and do not tremble, nor be terrified out of concern for your enemies.

רש"י דברים פרק כ', ג'— שמע ישראל – אפילו אין בכם זכות אלא קריאת שמע בלבד, כדאי אתם שיושיע אתכם:

Translation: Shema Yisroel—even if you have no other merit except that you fulfilled the Mitzvah of Kriyas Shema, it is enough to have Me make you victorious over your enemies.

להבין את התפלה

כלי יקר דברים פרק כ-ובמסכת ברכות (ה', א') אמרו חז"ל לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע שנאמר (תהלים ד', ה') רגזו ואל תחטאו, אי אזיל מוטב אי לא יעסוק בתורה שנאמר אמרו בלבבכם, אי אזיל מוטב ואי לא יקרא קריאת שמע שנאמר על משכבכם, אי אזיל מוטב אי לא יזכור לו יום המיתה שנאמר ודומו סלה. וארבעה אלו נזכרו בפרשה זו לפי שנאמר (דברים כג', י') כי תצא מחנה על אויביך ונשמרת מכל דבר רע, פירש רש"י לפי שהשטן מקטרג בשעת הסכנה וקטרוג זה היינו שהשטן הוא יצר הרע המשתדל להחטיא את האדם במלחמה מקום הסכנה כדי להפילו ביד אויביו, על כן במלחמה צריך האדם יותר שמירה מן היצר הרע כי במקום מסוכן זה הוא מתגרה באדם יותר מבמקום אחר להטותו לדבר רע . . . וכי דוקא בשעת מלחמה צריך להזהר ולא בזמן אחר אלא ודאי לפי שבמלחמה היצר הרע מתגרה בו ביותר הן בדבר ערוה הן בשאר עבירות כדי להפילו ביד אויביו, על כן למדם התורה שיהיו מזורזים במלחמה לעמוד כנגד יצרם שלא יביאם לידי חטא במקום הסכנה.

Translation: In Masechet Brachos (5, 1) our Sages said: a person should always favor his good inclination over his evil inclination as it is written (Tehillim 4, 5): Tremble and sin not. If he subdues it, well and good. If not, let him study the Torah. For it is written: 'Commune with your own heart'. If he subdues it, well and good. If not, let him recite the Shema. For it is written: 'Upon your bed'. If he subdues it, well and good. If not, let him remind himself of the day of death. For it is written: 'And be still, Selah'. These four ways of overcoming your evil inclination are mentioned in this Parsha as we see in the verse (Devarim 23, 10) when you go to war against your enemy, be careful about committing any sins. Rashi explains: they need to avoid sin because the Satan raises accusations against the Jewish people in times of danger. The accuser who is called the Satan is the evil inclination that tries to cause people to sin during war, a place of danger, in order to cause the person to fall to his enemy. That is why during wartime a person needs to be extra careful not to give in to his evil inclination because in that dangerous environment the evil inclination tries extra hard to stir the person towards evil . . . and not only in times of war does a person need to be vigilant. However it is in times of war that the evil inclination is stronger, whether in matters of the flesh or concerning other transgressions, in order to cause the person to fall to his enemy. For that reason the Torah taught that one should be careful in time of war to stand up to the evil inclination so as to not cause sin in a dangerous environment.

The role that **קריאת שמע** plays in warding off the **יצר הרע** helps us understand why we recite both **קריאת שמע** and **קריאת שמע על המטה** in **תפלת ערבית**. It is necessary to recite **קריאת שמע** just before going to bed so that the merit of having recited **קריאת שמע** prevents the **יצר הרע** from causing us difficulties during the night. The **ברכה** of **השכיבנו** is tied to **קריאת שמע**. It is recited after **קריאת שמע** as our prayer that the **רבונו של עולם** protect us in that manner. The **ברכה** of **השכיבנו** has no twin in **תפלת שחרית** because the time when **תפלת שחרית** is recited; i.e. the morning, is not viewed as a **מקום הסכנה**, a dangerous time. On the other hand, the night has always been viewed as a dangerous time.

Now we can understand the language that was chosen to be part of the **ברכה** of **השכיבנו**. **השכיבנו י-י א-להינו לשלום, והעמידנו מלכנו לחיים, ופרוש עלינו סכת שלומך, ותקננו בעצה טובה מלפניך, והושיענו למען שמך. והגן בעדנו, והסר מעלינו אויב, דבר, וחרב, ורעב, ויגון, והסר שמן מלפנינו ומאחרינו, ובצל כנפיק תסתירנו, כי א-ל שומרנו ומצילנו אתה, כי א-ל מלך חנון ורחום אתה. ושמור צאתנו ובואנו, לחיים ולשלום, מעתה ועד עולם. ברוך אתה י-י, שומר עמו ישראל לעד.**

A **תלמיד חכם** is not required to recite **שמע על המטה** ostensibly because the merit of his learning protects him during the night. However as a precaution, even a **תלמיד חכם** recites the **ברכה** of **השכיבנו** in **תפלת ערבית** so that his recital of **קריאת שמע** serves to protect him. The rest of us need to recite **שמע על המטה** because of the length of time that elapses between the time we recite **תפלת ערבית** and the time when we go to sleep. This further explains why the paragraph of **השכיבנו** appears again within **קריאת שמע על המטה**. We recite it again because of the same reason that we recite the **ברכה** of **השכיבנו** within **תפלת ערבית**.

There is another reason to recite **שמע על המטה** in addition to reciting **קריאת שמע** in **תפלת ערבית**:

תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק א דף ב טור ד /ה"א- רבי שמואל בר נחמני כד הוה נחית לעיבורה הוה מקבל רבי יעקב גרוסה והוה רבי זעירא מטמר ביני קופיאי משמענא היך הוה קרי שמע והוה קרי וחזר וקרי עד דהו' שקע מיניה גו שינתיה.

Translation: Rabbi Shmuel son of Nachmani when he went to join the other Rabbis to declare a leap year was received by Rabbi Yaakov Garossa. Rabbi Z'eira hid among the baskets that were placed in Rabbi Shmuel son of Nachmani's room in order to hear how Rabbi Shmuel son of Nachmani recited the evening Kriyas Shema. Rabbi Z'eira heard Rabbi Shmuel son of Nachmani recite Kriyas Shema repeatedly until he fell asleep while reciting it.

In the opinion of Rabbi Shmuel son of Nachmani, a person must be involved in reciting Kriyas Shema just before falling asleep. Based on this practice, the **אבודרהם** suggested that when reciting **שמע לפני המטה**, the paragraphs of **קריאת שמע** should be the last words uttered:

ספר אבודרהם סדר קריאת שמע לפני המטה-וכתב רבינו האיי שראוי להקדים הברכה לקריאת שמע ולמזמורים ולכל הפסוקים האלו כדי שיישן מתוך הקריאה.

Translation: Rav Hay wrote that it was better to recite the Bracha of Ha'Mapil and any chapters of Tebillim before reciting Kriyas Shema prior to going to bed so that one falls asleep just after reciting the verses of Kriyas Shema.